

Innhold

Forord	5
Forord til doktoravhandlingen.....	6
DEL I Innledning og bakteppe.....	17
1 Emnet, problemstillinger og avgrensninger	19
2 Bruken av fremmed rett og internasjonale anbefalinger.....	23
3 Oversikt over reglene i foreldelsesloven	27
4 Hensyn bak reglene om foreldelse	37
4.1 Innledning.....	37
4.2 Sanksjon mot en passiv kreditor.....	38
4.3 Antakelse om at kreditor har gitt avkall på retten.....	40
4.4 Presumsjon for at fordringen er gjort opp	41
4.5 Oppfordring til at krav avvikles	42
4.6 Vern mot at bevisene svekkes	43
4.7 Vern av skyldnerens innrettelse	47
4.8 Forutberegnelighet, prosessøkonomi, rettssikkerhet og tillit til rettssystemet	50
4.9 Hindre usunne kredittrammer	52
4.10 Påskudd for kreditor til å fremtvinge oppgjør og holde orden i sitt regnskap	54
4.11 Avveining – hensynet til kreditor	55
4.12 Avsluttende kommentarer.....	56
5 Foreldelsesreglene og andre passivitetsregler	57
5.1 Formålet med kapitlet.....	57
5.2 Sammenstilling med et utvalg passivitetsregler	59
5.2.1 Preklusjon	59
5.2.2 Reklamasjon.....	61
5.2.3 Ulovfestede passivitetsregler.....	66
5.2.4 Hevd.....	70
5.2.5 Meldefrister	72
5.2.6 Prosessuelle søksmålsfrister	75

STARTTIDSPUNKT FOR FORELDELSESFRISTER

	5.3 Foreldelsesreglenes særpreg	77
	5.4 Berettigelsen av foreldelsesinstituttet	82
	5.5 Overordnede tanker bak passivitetsreglene	84
6	Ulike modeller for foreldelsesfristens starttidspunkt	88
	6.1 Innledning	88
	6.2 Friststart ved kravets stiftelse	89
	6.3 Friststart når kravet tidligst kan kreves oppfylt	94
	6.4 Friststart ved forfall	99
	6.5 Friststart ved kunnskapstidspunktet	100
	6.6 Friststart knyttet til inntreden av et årsskifte	103
	6.7 Oppsummerende betraktninger	105
	DEL II Den alminnelige foreldelsesfristens starttidspunkt og samspillet med tilleggsfristen	107
7	Nærmere om opplegget i del II	109
8	Den alminnelige foreldelsesfristens starttidspunkt etter fl. § 3 nr. 1	111
	8.1 Innledning	111
	8.2 Kort om betegnelsen forfall	113
	8.3 Begrunnelsen bak friststarttidspunktet	115
	8.4 Foreldelsesfristens start for krav med bestemt forfallstid	119
	8.4.1 Innledning	119
	8.4.2 Kontraktskrav	120
	8.4.3 Andre krav enn kontraktskrav	123
	8.4.4 Særlig om tilfellene der en bestemt forfallstid kombineres med en oppsigelsesrett	124
	8.5 Foreldelsesfristens start for krav som forfaller ved påkrav	133
	8.5.1 Innledning	133
	8.5.2 Noen generelle avklaringer	134
	8.5.2.1 Kort om rekkevidden av påkravsregelen	134
	8.5.2.2 Betydningen av at misligholdsvirkninger ikke inntreer umiddelbart ved fremsettelsen av påkravet	136
	8.5.2.3 Betydningen av at det tar tid for påkravet å komme frem	139
	8.5.3 Når påkrav tidligst kan fremsettes	140
	8.5.3.1 Utgangspunkt	140
	8.5.3.2 Retningslinjer. Betydningen av kravets stiftelsestidspunkt.	141
	8.5.3.3 Særlig om betingede krav der betingelsens inntreden beror på kreditor	147
	8.5.4 Kasuistikk	153

INNHOOLD

	8.5.4.1	Kort om valg av typetilfeller	153
	8.5.4.2	Krav på oppfyllelse av en gjensidig bebyrdende avtale	154
	8.5.4.3	Krav etter et ensidig løfte	163
	8.5.4.4	Tilbakesøkningskrav	165
	8.5.4.5	Krav ved endringer av kontraktsrettslige forpliktelser grunnet uventede etterfølgende forhold	171
	8.5.4.6	Krav som er betinget av saksbehandling og vedtak fra skyldneren	175
	8.5.5	Oppsummering	178
8.6	Fellesspørsmål		179
	8.6.1	Betydningen av at tidspunktet for når kravet tidligst kan kreves oppfylt, utskytes	179
	8.6.1.1	Innledning	179
	8.6.1.2	Ensidig henstand	179
	8.6.1.3	Avtale om utskutt tidspunkt for når kravet tidligst kan kreves oppfylt	181
	8.6.1.4	Uovervinnelig hindring	184
	8.6.1.5	Helgedag, helligdag eller høytidsdag	189
	8.6.1.6	Løpedager	191
	8.6.1.7	Oppsummering	192
	8.6.2	Betydningen av at tidspunktet for når kravet tidligst kan kreves oppfylt, fremskyndes	193
	8.6.3	Betydningen av kreditormora	194
	8.6.4	Betydningen av at kravets omfang er usikkert	195
8.7	Avsluttende merknader		199
9	Friststart for krav oppstått ved mislighold etter fl. § 3 nr. 2. Særlig om mislighold av kontrakt		201
	9.1	Innledende merknader	201
	9.2	Krav oppstått ved mislighold	202
	9.2.1	Problemstillingene	202
	9.2.2	Det må foreligge mislighold	203
	9.2.3	Nærmere om hvilke av de tradisjonelle misligholdsbeføelsene som skal anses som krav	206
	9.3	Foreldelsesfristens utgangspunkt	210
	9.3.1	Problemet	210
	9.3.2	Presentasjon av nyere høyesterettsavgjørelser og de senere års diskusjon	212
	9.3.3	Uttalelsene i forarbeidene	217
	9.3.4	Kan foreldelsesfristen løpe før kravet kan kreves oppfylt?	221

9.3.5	Reelle hensyn	222
9.3.6	Behov for en kasuistisk gjennomgang og valg av typetilfeller	229
9.4	Kjøp, entreprise og håndverkertjenester	230
9.4.1	Innledning.....	230
9.4.2	Krav som følge av mangel.....	231
9.4.2.1	Presiseringer.....	231
9.4.2.2	Utgangspunktet for fristens start	232
9.4.2.3	Særlig om tilfellene der misligholdet kan sies å inntre før leveringen.....	236
9.4.2.4	Særlig om tilfellene der misligholdskravet kan kreves oppfylt etter at misligholdet er inntrådt	238
9.4.2.4.1	Subsidiære krav	238
9.4.2.4.2	Krav som forutsetter vesentlig mislighold	245
9.4.2.4.3	Erstatningskrav der tap inntre etter leveringen.....	247
9.4.2.4.4	Særlig om erstatning for følgeskader	256
9.4.2.4.5	Oppsummerende betraktninger	258
9.4.3	Krav som følge av forsinkelse.....	258
9.4.3.1	Utgangspunktet for fristens start	258
9.4.3.2	Særlig om tilfellene der misligholdskravet kan kreves oppfylt etter at misligholdet er inntrådt	260
9.4.3.3	Særlig om tilfellene der det inntre en uovervinnelig hindring eller umulighet	264
9.4.4	Krav som følge av rettsmangel (vanhjemmel).....	264
9.4.5	Brudd på sideforpliktelser	268
9.4.6	Oppsummering	272
9.5	Immaterielle tjenester (rådgivning, konsulentoppdrag o.l.)	272
9.5.1	Innledning.....	272
9.5.2	Mangelfull finansiell rådgivning.....	273
9.5.2.1	Utgangspunkt og formulering av problemstillinger.....	273
9.5.2.2	Om rettsoppfatningen i rådgivningsdommene kan opprettholdes	279
9.5.2.3	Nærmere om når et erstatningskrav tidligst kan kreves oppfylt.....	288
9.5.2.4	Foreløpig oppsummering.....	301

INNHold

9.5.3	Rekkevidden av rådgivningsdommene	301
9.6	Langvarige kontraktsoppdrag (leie, forvaring, samarbeidsavtaler og lignende).....	305
9.6.1	Innledning.....	305
9.6.2	Krav som følge av mangel.....	305
9.6.3	Krav som følge av forsinkelse.....	310
9.7	Oppsummerende betraktninger så langt	310
9.8	Grensen mot fl. § 3 nr. 4 – krav som bygger på garanti.....	312
9.9	Kort om andre misligholdskrav enn kontraktsrettslige krav.....	318
9.10	Avsluttende merknader.....	320
10	Samspillet med tilleggsfrist ved kreditors manglende kunnskap	322
10.1	Oversikt over lovens tilleggsfrister	322
10.2	Tilleggsfrist ved kreditors manglende kunnskaper i fl. § 10 nr. 1	325
10.2.1	Innledning.....	325
10.2.2	Kort om forholdet til fl. § 9.....	327
10.2.3	Det overordnede vurderingstemaet	328
10.2.4	Uvitenheten vurderes i utgangspunktet for hver enkelt fordring	332
10.2.4.1	Grensen mellom én og samme fordring og ulike fordringer.....	332
10.2.4.2	Praktiske konsekvenser for misligholdskrav	335
10.2.5	Hvilke forhold uvitenheten må knytte seg til.....	338
10.2.5.1	Uvitenhet om fordringen	338
10.2.5.2	Uvitenhet om skyldneren.....	342
10.2.6	Uvitenheten må være av en viss varighet	344
10.2.7	Kravet til aktsomhet	345
10.2.8	Særlig om rettsvillfarelse	356
10.2.9	Særlig om manglende bevis.....	363
10.2.10	Beregningen av tilleggsfristen.....	365
10.2.11	Bør bestemmelsens anvendelsesområde begrenses?.....	366
10.2.12	Betraktninger om bestemmelsens skjønnsmessige preg	369
DEL III Foreldelsesfristens start for krav på skadeserstatning		371
11	Innledning	373
12	Anvendelsesområdet til fl. § 9.....	376
12.1	Utgangspunkt og problemstilling.....	376
12.2	Bakteppe	380
12.2.1	Den historiske bakgrunnen for særregelen	380
12.2.2	Begrunnelsen for videreføringen av særregelen	385
12.2.3	Betydningen av hvordan grensen mellom erstatning i og utenfor kontrakt trekkes i andre sammenhenger ...	390

12.2.4	Betydningen av grensedragningen i fremmed rett	393
12.3	Nærmere om grensedragningen mellom erstatning i og utenfor kontrakt.....	394
12.3.1	Presiseringer	394
12.3.2	Det må foreligge en «kontrakt». Om prekontraktuelt ansvar og ugyldige avtaler.	395
12.3.3	Erstatningskravet må «springe ut av» kontrakten	399
12.3.3.1	Tolking og utfylling av avtalen	399
12.3.3.2	Direktekrav og spørsmålet om kreditor må stå i et kontraktsforhold til skyldneren	404
12.3.3.3	Kort om brudd på hoved- og sideforpliktelse	408
12.3.4	Ytterligere argumentasjonslinjer.....	409
12.3.4.1	Kontrakslovgivningens ansvarsregler	409
12.3.4.2	I hvilken grad det er tale om pliktbrudd også etter alminnelige handleregler.....	416
12.3.4.3	I hvilken grad skyldneren uansett ville blitt ansvarlig overfor tredjemann.....	418
12.3.4.4	Karakteren av pliktbruddet	419
12.4	Oppsummering.....	420
13	Treårsfristens utgangspunkt.....	422
13.1	Innledning.....	422
13.2	Nærmere om det overordnede vurderingstemaet.....	425
13.3	I hvilken grad foreldelsesfristen kan løpe separat for ulike typer erstatningskrav, skadevirkninger og tapsposter	428
13.4	Grunnvilkåret om at kravet objektivt sett kan gjøres gjeldende	430
13.4.1	Utgangspunkt og problemstilling.....	430
13.4.2	Hvilket fagnivå som skal legges til grunn for vurderingen	431
13.4.3	Krav om symptomer eller andre ytre utslag av skaden?	434
13.4.4	Med hvilken sikkerhet skal tapet kunne la seg utmåle?	435
13.4.4.1	Avveiinger.....	435
13.4.4.2	Skader som kan utmåles straks den skadegjørende begivenheten inntre (eller kort tid etter)	436
13.4.4.3	Senskader og latente skader.....	438
13.4.4.4	Skader under utvikling.....	439
13.4.4.5	Særlig om suksessive tap.....	447
13.5	Kreditors nødvendige kunnskaper.....	451
13.5.1	Hvilke forhold kunnskapene skal knytte seg til.....	451
13.5.2	Kort om aktsomhetskravet.....	453

INNHOOLD

13.6	Avsluttende merknader	456
14	Oversikt over den ytre fristen	457
14.1	Innledning.....	457
14.2	Den ytre fristens starttidspunkt.....	459
14.3	Unntak fra den ytre fristen.....	461
14.4	Oppsummering	466
DEL IV	Revisjon av foreldelsesloven	467
15	Innledning.....	469
16	Ett fristregime med utgangspunkt i dagens alminnelige fristregime?.....	471
17	Dagens alminnelige fristregime kombinert med særregler for samtlige erstatningskrav?	480
18	Ett fristregime med utgangspunkt i kunnskapstidspunktet?	483
19	Særlig om den ytre fristen	488
	Forkortelser	495
	Registre	496